

1 כעין כתר ועטרה, וכלי זכוכית מלאים ביינות, (שָׁל) וְשִׁמְנִים,
 2 וְסִלְתוֹת – מיני קמח מובחר, אֲסוּר לְהִסְתַּפֵּק מֵהֶן כל ימי החג עד
 3 מוֹצָאֵי יוֹם מוֹצֵי הָאֶחָדָּן שֶׁל חַג – שמיני עצרת. וְאִם הִתְנַה עֲלֵיהֶן
 4 קודם כניסת החג שאינו מקצה אותם מדעתו, ואינו בודל מהם בין
 5 השמשות של כניסת החג הראשון, הַכֵּל לְפִי תִנְאוֹ, ומותר להסתפק
 6 מהם אף בתוך החג. הרי שינוי בפירוש שני סוכה אסור בהנאה, ואין
 7 צריך להוכיח זאת מנר חנוכה.
 8 אֵלָא אָמַר רַב יוֹסֵף, אֲבוּהוֹן דְּבּוּלְהוּ דִּם – המקור לכל המצוות
 9 שאסור לבזותם, הוא הפסוק שנאמר לענין כיסוי הדם 'שֹׁפֵר' וְכֹסֵהוּ,
 10 המלמד שאין לבסות ברגל שלא יהיו מצוות בזויות עליו, ויש ללמוד
 11 מכך לכל המצוות.
 12 הגמרא מביאה שלשה דינים שנחלקו בהם רב ושמואל והלכה בהם
 13 כשמואל: אִתְמַר, רַב אָמַר, אֵין מְדַלְקִין מִנֵּר חֲנוּכָה אַחַד לְנֵר
 14 חֲנוּכָה אַחַר, וְשִׁמּוּאֵל אָמַר, מְדַלְקִין מִנֵּר לֵנֵר.
 15 מחלוקת נוספת: רַב אָמַר, אֵין מְתִירִין צִיצִית מִבְּגָד – מטלית ישנה
 16 לקשרם לְבָגָד – טלית חדשה, מפני ביון הטלית הישנה. וְשִׁמּוּאֵל
 17 אָמַר, מְתִירִין צִיצִית מִבְּגָד לְבָגָד.
 18 מחלוקת נוספת: רַב אָמַר, אֵין הִלְכָה פְּרָבִי שְׁמַעוֹן בְּגִירָה שֶׁבֶט
 19 (יבואר להלן), וְשִׁמּוּאֵל אָמַר, הִלְכָה פְּרָבִי שְׁמַעוֹן בְּגִירָה.
 20 אָמַר אֲבִי, כֵּל מִלֵּי דְמֵר עֵבִיד פְּרָב – בכל העניינים נהג מורי ורבה
 21 בר נחמני כרב, לְבַר מֵהֵי תֵלַת – חוץ משלושת הלכות אלו דְּעֵבִיד
 22 בְּשִׁמּוּאֵל, ואלו הן: א. מְדַלְקִין מִנֵּר חֲנוּכָה לְנֵר חֲנוּכָה. ב. וּמְתִירִין
 23 צִיצִית מִבְּגָד לְבָגָד. ג. וְהִלְכָה פְּרָבִי שְׁמַעוֹן בְּגִירָה. דְּתִנְאוֹ, רַבִּי
 24 שְׁמַעוֹן אָמַר, גּוֹרֵר אָדָם עַל הַקְּרַקַע בִּשְׁבַת מִטָּה פְּסָא וְסַפְסָל, אֵף
 25 שעלול לעשות בכך חריץ בקרקע, שהיא מלאכה האסורה בשבת,
 26 וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא יִתְּבוּין לְעִשׂוֹת חֲרִיץ. שכל שאין מתכוין למלאכה אין
 27 בזה איסור. ורבי יהודה חולק וסובר שגם דבר שאין מתכוין אסור.
 28 ושמואל פסק כרבי שמעון, וגם רבה נהג כן.
 29 הגמרא מבארת את טעמו של רב שאסר להדליק מנר לנר: יִתִּיב
 30 הַהוּא מְרַבֵּן קָמְיָה וְ-ישב אחד התלמידים הלכות אלו דְּרַב אֲרָא פֵר
 31 אַהֲבָה, וְיִתִּיב וְקָאֲמַר, מְעַמָּא דְּרַב מְשׁוּם בִּיזוּי מְצוּהָ, שְׁמִדוּבֵר
 32 במדליק קיסם של חול, והרי זה ביזוי מצוה, אף שכונתו להדליק
 33 בקיסם נרות אחרים של מצוה. אָמַר לְהוּ – אמר רב אדא בר אבהו
 34 לתלמידים שלפניו, לֵא תִצִּיתוּ לֵיה – אל תשמעו לו, שאין זה טעמו
 35 של רב, אלא מְעַמָּיָה דְּרַב מְשׁוּם דְּקָא מְכַחֵיש מְצוּהָ, והיינו
 36 שכשמדליק נר אחר מנר המצוה נראה כאילו נוטל ממנו מקצת
 37 מאורו, ושואב מקצת החלחית שמנו.
 38 מבררת הגמרא: מֵאֵי בִּינְיָהוּ – מהו ההבדל להלכה בין שני הטעמים.
 39 משיבה הגמרא: אִיפָא בִּינְיָהוּ, באופן דְּקָא מְדַלְקֵי מְשֻׁרְנָא לְשֻׁרְנָא
 40 – שמקרב נר המצוה לנר הדולק ומדליק ממנו שלא באמצעות קיסם,
 41 דְּלִמָּאן דְּאָמַר שְׁטַעְמוּ שֶׁל רב הוא מְשׁוּם בִּיזוּי מְצוּהָ, אין אסור אלא
 42 באופן שמדליק קיסם של חול מנר מצוה, אבל מְשֻׁרְנָא לְשֻׁרְנָא
 43 ששניהם של מצוה מְדַלְקֵי, אבל לִמָּאן דְּאָמַר שְׁטַעְמוּ מְשׁוּם
 44 אֲכַחוּשֵי מְצוּהָ, מְשֻׁרְנָא לְשֻׁרְנָא של מצוה נְמִי אָסוּר, כיון שנראה
 45 כמכחיש אורו של נר הדולק.
 46 לפי מה שהתבאר נמצא שלדברי התלמיד, נחלקו רב ושמואל באופן
 47 שמדליק באמצעות קיסם, שרב אוסר ושמואל מתיר, אבל הדלקה
 48 מנר חנוכה לחבירו מותרת אף לרב. הגמרא מקשה על כך מברייתא:
 49 מֵתִיב רַב אֲוִיָא, שִׁנּוּי בְּרִייתָא. (סְלַע שָׁל)

1 נֵר שֶׁל חֲנוּכָה שֶׁהִנִּיחָה לְמַעַלָּה מְעַשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה מִשׁוּם שאינה
 2 נראית לעוברים ושבים, ואין הנס מתפרסם, ודינה כְּסוּכָה הפסולה
 3 אם הסכר גבוה למעלה מעשרים אמה (סוכה ב), וְכַמְבּוּי – ובקורה
 4 שתקנו חכמים ליתן בפתחו של מבוי להתיר הטלטול במבוי, שאם
 5 הניחה למעלה מעשרים אמה אינה מתירה את הטלטול (ערוכין ב).
 6 הגמרא מביאה דרשה נוספת מאמוראים אלו: וְאָמַר רַב פִּהְנָא, דְּרַשׁ
 7 רַב נֶתָן פֵר מִנְיּוּמֵי מְשֻׁמֵי דְרַב תַּנְחוּם, מֵאֵי דְכַתִּיב לִגְבֵי הַבּוּר
 8 שְׁהוּשְׁךְ בּוּ יוֹסֵף עַל יַדֵי אַחִיו (בראשית לו כד) וְהַבּוּר רַק אֵין בּוּ מִים,
 9 והלא מְשֻׁמֵּי שְׁנָאֲמַר וְהַבּוּר רַק אֵינִי יוֹדַע שְׁאֵין בּוּ מִים, אֵלָא
 10 מֵה תִלְמוּד לְיֹמֵר 'אֵין בּוּ מִים', בא הכתוב ללמדנו שרק מים אין
 11 בּוּ, אֲכַל נְחָשִׁים וְעִקְרָבִים יֵשׁ בּוּ, ונעשה נס ליוסף שלא הזיקוהו.
 12 לעיל (כא) הַתְּבָאָר שְׁמִדְלִיקִים הַנְרוֹת עַל פִּתְחֵי הַבֵּית, הַגְמָרָא מוֹסִיפָה
 13 לְבָאָר אֵת מְקוֹם הַהֲדִלְקָה: אָמַר רַבְהִי, נֵר חֲנוּכָה מְצוּהָ לְהִנִּיחָה
 14 כְּמִטְפָּחַ הַסְּמוּכָה לְפִתְחָה שֶׁל הַבֵּית, שאם ירחיקה יותר מכך לא יהא
 15 ניכר שבעל הבית הדליקה.
 16 מבררת הגמרא: וְהִיכָא מְנַח לֵיה – ובאיזה צד של הפתח מניחה.
 17 מביאה הגמרא שתי דעות בזה: רַב אָהֵא פְרִיָה דְרַבְהִי אָמַר, מְנִיחָה
 18 מְמִין הַפִּתְחָה, רַב שְׁמוּאֵל מְדַפְתֵי אָמַר, מְנִיחָה מְשֻׁמָּל הַפִּתְחָה.
 19 מְסִיקָה הַגְמָרָא: וְהִלְכָתָא מְנִיחָה מְשֻׁמָּל, והטעם לכך, פְּרִי שְׁתֵּתָא
 20 נֵר חֲנוּכָה מְשֻׁמָּל הַנְכַסוּ וְמוֹזְזָה מְמִין, ויהא מוקף במצוות.
 21 הגמרא מביאה מאמר בדין הרצאת מעות לאור נרות חנוכה: אָמַר
 22 רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲסִי (אָמַר רַב), אָסוּר לְהַרְצוֹת וְ-לִמְנוּת מְעוֹת
 23 בְּגִינְדָּ נֵר חֲנוּכָה, מִמְשִׁיךְ רַב יְהוּדָה, כִּי אֲמַרְתֵּיהּ – כשאמרתי הלכה
 24 זו קָמְיָה וְ-לִפְנֵי דְשִׁמּוּאֵל, אָמַר לִי שְׁמוּאֵל בְּתַמִּיחָה, וְכִי נֵר קְדוּשָׁה
 25 יֵשׁ בָּהּ שִׂיאֶסֶר לִמְנוּת מְעוֹת לְאוּרָה.
 26 הגמרא מקשה על תמיחתו של שמואל: מִתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף, וְכִי
 27 דָם חִיָּה אִו עוֹף הַחַיִּים בְּכִסּוּי קְדוּשָׁה יֵשׁ בּוּ, ומכל מקום יש לנהוג
 28 בו בכבוד, כְּדִתְנִיָא, נִאֲמַר בְּמִצְוֹת כִּסּוּי הַדָּם (ויקרא יז יג), וְאִישׁ וְגו'
 29 אֲשֶׁר יִצּוֹד צִיד חַיָּה אִו עוֹף אֲשֶׁר יֵאֲכַל, וְשֹׁפֵף אֵת דָּמּוֹ וְכִסְּהוּ בְּעֶפֶר,
 30 ודרשו חכמים 'וְשֹׁפֵף' וְכִסְּהוּ, מִטָּה שֶׁשֹּׁפֵף יִכְסֶּה – ביד ששחט בה
 31 ושפך הדם, בה יכסה הדם, וְשֹׁפֵף יִכְסְּנוּ בְּרִגְלֵי, והטעם לכך, שְׁלֵא
 32 יְהוּ מְצוּת בּוּזוּיֹת עֲלוּיָו. מסיים רב יוסף: הָבָא נְמִי בְּנֵרוֹת חֲנוּכָה, אֵף
 33 שאין בהם קדושה אסור למנות מעות לאורם כדי שְׁלֵא יְהוּ מְצוּת
 34 בּוּזוּיֹת עֲלוּיָו.
 35 הגמרא מסתפקת בדין השתמשות בחג הסוכות בפירות וחפצים
 36 שנתלו בסוכה כדי לנאותה: בְּעוּ מִינְיָה מְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, מַהוּ
 37 לְהִסְתַּפֵּק וְ-ליהנות, להשתמש מְנוּי סוּכָה כֵּל שְׁבַעָה וְ-שבעת ימי
 38 החג, כגון לאכול פירות שתלו בסוכה כדי לנאותה. אָמַר לְהוּ רַבִּי
 39 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, תְּרִי אָמְרוּ אָסוּר לְהַרְצוֹת מְעוֹת בְּגִינְדָּ נֵר חֲנוּכָה,
 40 משום ביזוי מצוה, ואם כן גם נוי סוכה, כל ימי החג שמשמש למצוה
 41 אין ליהנות ממנו משום ביזוי מצוה.
 42 רב יוסף תמה על כך שרבי יהושע בן לוי הוצרך להוכיח איסור הנאה
 43 מנוי סוכה מדין נרות חנוכה: אָמַר רַב יוֹסֵף, מְרִיָה – ריבנו דְּאֲבָרְהָם,
 44 הלא תְּלִי תִנְיָא בְּרַלָא תִנְיָא – תלה רבי יהושע בן לוי דין המפורש
 45 בברייתא, בדין שאינו שנוי בברייתא, שאיסור הנאה מנוי סוּכָה
 46 תִנְיָא, ואיסור הנאה מנרות חֲנוּכָה לֵא תִנְיָא, ורק רב אסי אמרה.
 47 דְּתִנְיָא, סִיבְכָה וְ-סיכך את הסוכה וְהִלְכָתָה, וְעִיטְרָה בְּקָרְמִים –
 48 וקישטה ביריעות צבועות, וְכִסְדִּינֵין הַמְצַיִירִין, וְתִלָּה בָּהּ לְנוֹי
 49 אֲנׁוּזִים, אֲפַרְסָקוֹן, שְׁקָדִים וְרְמוּנִים, וְפִרְכִּילֵי עֲנָבִים – אשכולות
 50 ענבים תלוים במורותיהם, וְעִטְרוֹת שֶׁל שְׁבִלִים – שבלים עשויים

ממקומו כדי להדליק ממנו שאר הנרות, לא סגיא דלא משקיל
 ואדלוין – אי אפשר להדליק את הנרות מנר המערבי אלא אם יטול
 קיסם וידליקו מנר המערבי, וממנו ידליק את שאר הנרות, וקשיא בין
 למאן דאמר (אותו תלמיד) שרב אסר הדלקה מנר לנר משום פזווי
 מצוה, ובין למאן דאמר ורב אדא בר אבהו שרב אסר משום
 אכחוש מצוה, שהרי לדברי שניהם אסר רב הדלקה על ידי קיסם.
 מתרצת הגמרא: תרנמא (העמיד וביאר) רב פפא את דרך הדלקת
 נרות המנורה, שבפתילות ארובות המגיעות זו לזו היה מדליק, והיה
 מדליק מנר מערבי את הנר הסמוכה לה, ואחר כך הדליק כל אחת
 מחברתה.
 חזרת הגמרא ומקשה: סוף סוף, למאן דאמר שרב אסר משום
 אכחוש מצוה, ולשיתנו גם הדלקה מנר לנר שלא באמצעות קיסם
 אסר רב, קשיא ממנורה. מסיקה הגמרא: קשיא.
 מבררת הגמרא: מאי הוי עלקה – מה היא הכרעת ההלכה בדין
 הדלקת נר חנוכה מנר לנר.
 משיבה הגמרא: אמר רב הונא בריה דרב יהושע, הוניא – עלינו
 לראות מה היא עיקר מצות נר חנוכה, אי התדלקה עצמה עושה
 מצוה – היא עיקר המצוה, מדליקין מנר לנר, וכפי שהדליקו
 במקדש מנר לנר, שכיון שמקיים מצוה בהדלקה עצמה אין בכך ביזוי
 מצוה לנר שממנו הוא מדליק, ואי הנחה של הנר במקומו עושה
 מצוה – היא עיקר המצוה, ולא ההדלקה, אין מדליקין מנר לנר,
 שכיון שהדלקה אינה העיקר, יש בהדלקה משום ביזוי מצוה.
 דאבעיא להו – שבנידון זה כבר הסתפקו בני הישיבה, האם התדלקה
 עושה מצוה, או הנחה עושה מצוה.
 הגמרא מנסה לפשוט הספק: תא שמע, דאמר רבא, היה תפוש
 (מחזיק בידו) נר חנוכה ועומד משהדליקה ועד שכתתה, לא עושה
 ולא בלום. מוכיחה הגמרא: שמע מינה הנחה עושה מצוה, ולכן זה
 שלא הניחה לא יצא, שאילו הדלקה עושה מצוה, אף אם החזיקו
 בידו, יצא.
 דוחה הגמרא: אפשר שהדלקה עושה מצוה, והתם – ומחזיק הנר אינו
 יוצא, משום שהרואה אומר, לצורבו הוא דנקיף לה – לצורך
 תשימושו הוא מחזיקה, ולא לנר חנוכה הדליקה, ואין פרסום לנס.
 שוב מנסה הגמרא לפשוט הספק: תא שמע, דאמר רבא, התדלקה
 לנר חנוכה בפנים – בתוך הבית, ואחר כך הוציאה והניחה במקומה
 על פתח הבית, לא עושה בלום. ומעתה, אי אמרת בשלמא שהדלקה
 עושה מצוה, אם כן התדלקה במקומו הראוי בעיניו, שהרי המצוה
 היא עצם ההדלקה, ומשום הנייה המדליק בפנים ואחר כך הוציאו
 לחוץ, לא עושה בלום. אלא אי אמרת שהנחה עושה מצוה, אמאי
 לא עושה ולא בלום, והרי עיקר המצוה בהנחה במקומו, וקיים זאת.
 דוחה הגמרא: התם נמי – גם שם, אף אם הנחה עושה מצוה, אינו
 יוצא מצותו בכך, משום שהרואה הוא אומר, לצורבו הוא דאדלקה
 להשתמש לאורה בביתו, ואחר שגמר צרכיו הניחה בחוץ לנר חנוכה,
 ולכן אינו יוצא ידי חובתו, כיון שאין פרסום לנס.
 הגמרא פושטת הספק: תא שמע, דאמר רבי יהושע בן לוי,

מעשר שני – דינרי זהב שחיללו עליהם פירות מעשר שני, אין
 שוקלין (בכנדרו) [בגנדרו] דנרי זהב של חולין, לבדוק אם הם שלימים
 ושוקלים משקלם הראוי, ואפילו אם שוקל כדי לחלל עליו – על
 דינר החולין מעשר שני אחר, מכל מקום אסור, כיון שעדיין הדינר
 חולין.
 מבאר רב אויא את קושייתו: אי אמרת בשלמא דכי פלוגי רב
 ושמואל בהדלקה מנר של מצוה לנר של מצוה אחר ללא אמצעי,
 שרב אסר משום אכחוש מצוה, ושמואל אינו חושש לכך, אבל אם
 מדליק בקינסא – באמצעות קיסם חולין שיש בזה ביזוי מצוה, אסר
 שמואל, הא לא תהוי תיובתא – ברייתא זו שאסרה לשקול דינרי
 חולין כנגד דינרי מעשר שני, אינה סתירה לדברי שמואל, שהרי זה
 דומה להדלקת נר מצוה על ידי קיסם חולין, כיון שבשעת השקילה
 עדיין הדינר חולין. אלא אי אמרת כדברי התלמיד, שהמחלוקת היא
 במדליק נר מצוה באמצעות קיסם, ולפי זה בקינסא נמי שרי – גם
 הדלקה על ידי קיסם התיר שמואל, הא תהוי תיובתא – ברייתא זו
 תהיה סתירה לדבריו, שהרי אסרה להשתמש בדינרי מעשר שני
 לשקול כנגד דינרי חולין, אף שעושה כן לצורך חילול מעשר שני,
 ודומה להדלקת קיסם מנר מצוה כדי להדליק נר מצוה אחר.
 מתרצת הגמרא: אמר רבה, הברייתא אסרה זאת מחמת גזירה שמיא
 לא יכוין משקלו תניו – שמא אחר השקילה יתבר שאין משקל
 הדינרים שווה, והיינו שדינרי החולין חסרים ואינו יכול לחלל עליהם,
 או שהם יתרים ולא ירצה לחלל עליהם מחמת שמשובחים הם, וקא
 מפיך להו לחולין – ויוציאם לחולין, כלומר, יניחם חולין כמו שהם
 ולא יחלל עליהם המעשר, ונמצא שהשתמש בדינרי מעשר שני
 שלא לצורך מצוה, וביזה המצוה, אבל בהדלקת נר מנר על ידי קיסם
 לא שייך חשש זה, ולכן התיר זאת שמואל.
 הגמרא מקשה על רב שאסר הדלקה מנר מצוה לנר מצוה אחר:
 מתיב רב ששת, שנינו בברייתא, נאמר במצות הדלקת המנורה ויקרא
 כד א, 'מחזיק לפריכת הערת באהל מועד יערוך אתו אהרן מערב עד
 בקר לפני ה' וגו', מבארת הברייתא מדוע נקט הכתוב לשון 'עדות',
 מפני שיש לתמונה, וכי לאורה של המנורה הוא (הקב"ה) צריך,
 והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא
 לאורו של הקב"ה שהאיר להם על ידי עמוד האש, ואם כן מדוע צוה
 להדליק את המנורה, אלא לכך צוה זאת, כי עדות היא (המנורה)
 לבני עולם שהשכינה שורה בישראל.
 מבררת הגמרא: מאי עדות, כלומר, כיצד מעידה המנורה על
 השראת השכינה. משיבה הגמרא: אמר רב, העדות, זו נר מערבי
 שבמנורה, שנותן בה (בנר המערבי) שמן כמדת חכדותיה – כמו
 שנותן בשאר נרות המנורה, ונעשה נס ודלקה כל הלילה וכל היום
 שלמחרתו, ומינה היה מדליק שאר הנרות בין הערבים, וכה היה
 מסיים את הטבת הנרות, שאר הנרות היה מטיב בבוקר ומכינים
 להדלקתם בערב, ונר המערבי שעדיין דלקה בבוקר מטיב באחרונה
 בין הערבים קודם ההדלקה. ונס זה העיד שהשכינה שורה בישראל.
 מסיים רב ששת את קושייתו: והא הלא במנורה, בין דקבעי נרות
 – כיון שהנרות קבועים בה, ואין אפשרות לנתק את נר המערבי